

Pensjonskasseforeningens årskonferanse 2021

nær
nøkt
nyttig
nøktern

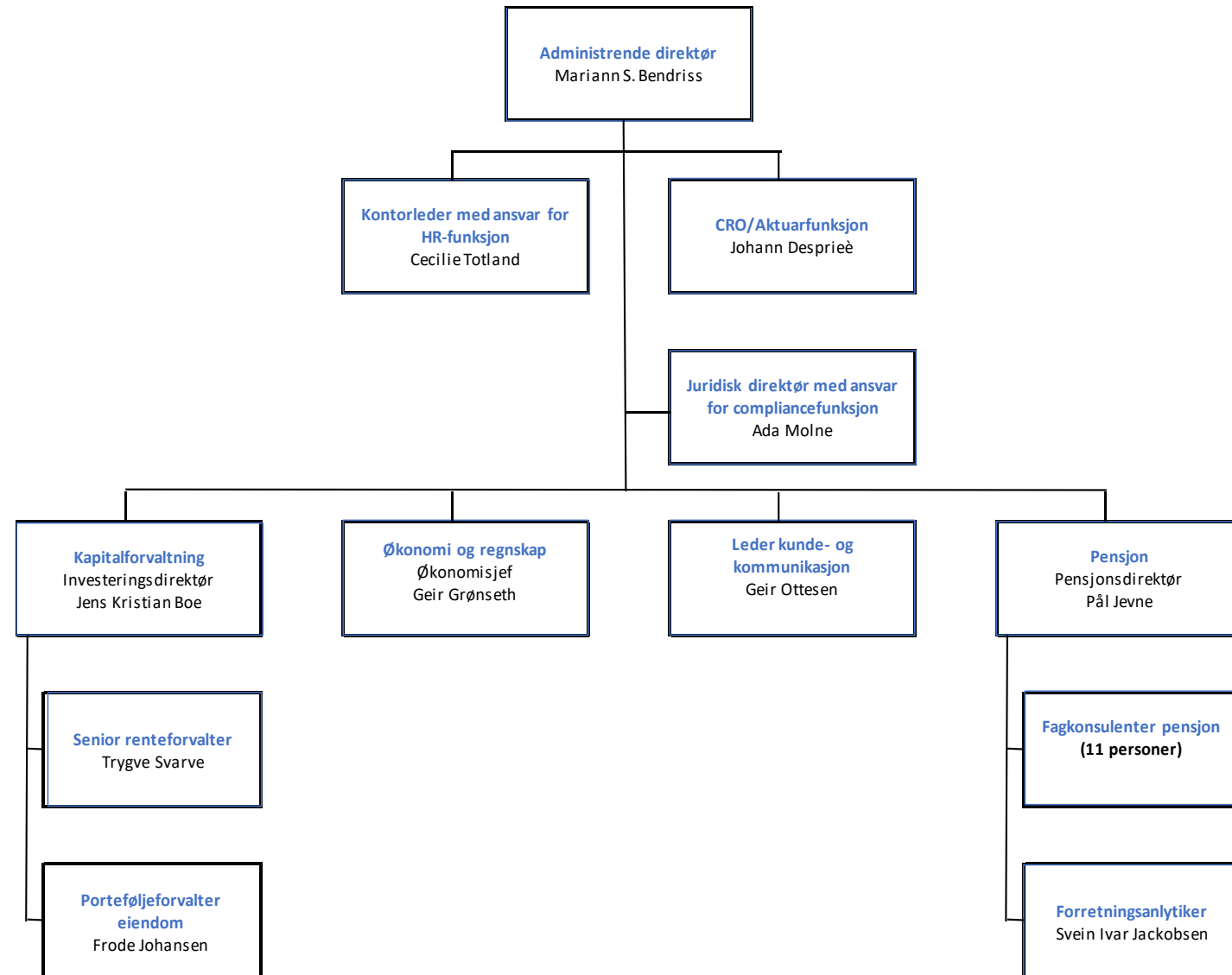

Implementering av pensjonskassedirektivet
Mariann S. Bendriss

Hvem er PKH

- Stiftet i 2013 med oppstart 2014. Pensjonskassen til OUS, Ahus, Vestre Viken, Sunnaas, Sykehuspartner og Helse Sør-Øst RHF
- Forvaltningskapital har vokst fra 14 MRD til ca. 37 MRD per 30.09.2021
- 31.12.2020: 85.000 medlemskap – 24.128 aktive – 11.481 pensjonister. Resten oppsatte med rett (bøtter med refusjoner)
- Antall ansatte har gått fra 6 årsverk til 22 årsverk
- Driftsmodellen har endret seg fra out-sourcing til in-sourcing
- Dagens tjenesteleverandører ift. daglig drift:
 - Internrevisjonsfunksjon: konsernrevisjonen i HSØ (EY)
 - BDO: lønn, regnskap- og myndighetsrapportering
 - Arctic Fund Management: porteføljesystem, månedsrapportering, back- og mid office handel i renter
 - Storebrand Pensjonstjenester: lisens på fagsystem, utbetalingssystem og portaler
 - Amesto/Superooffice: lisens på CRM system for saksbehandling med API mot fagsystem hos SBP
 - Gabler: «utøvende» aktuar
 - Visolit: driftstjenester på IT
 - Medon: drift av nettside

Kort fortalt – hva er IORP II-direktivet?

- Krav til forsvarlig kapitalforvaltning
- Krav til forsvarlig virksomhetsstyring
- Egnethetskrav
- Godtgjørelsesordninger
- Kontrollfunksjoner
- Egenvurdering av risiko
- Utkontraktering
- Informasjon om virksomheten
- Informasjonskrav til medlemmer og potensielle medlemmer

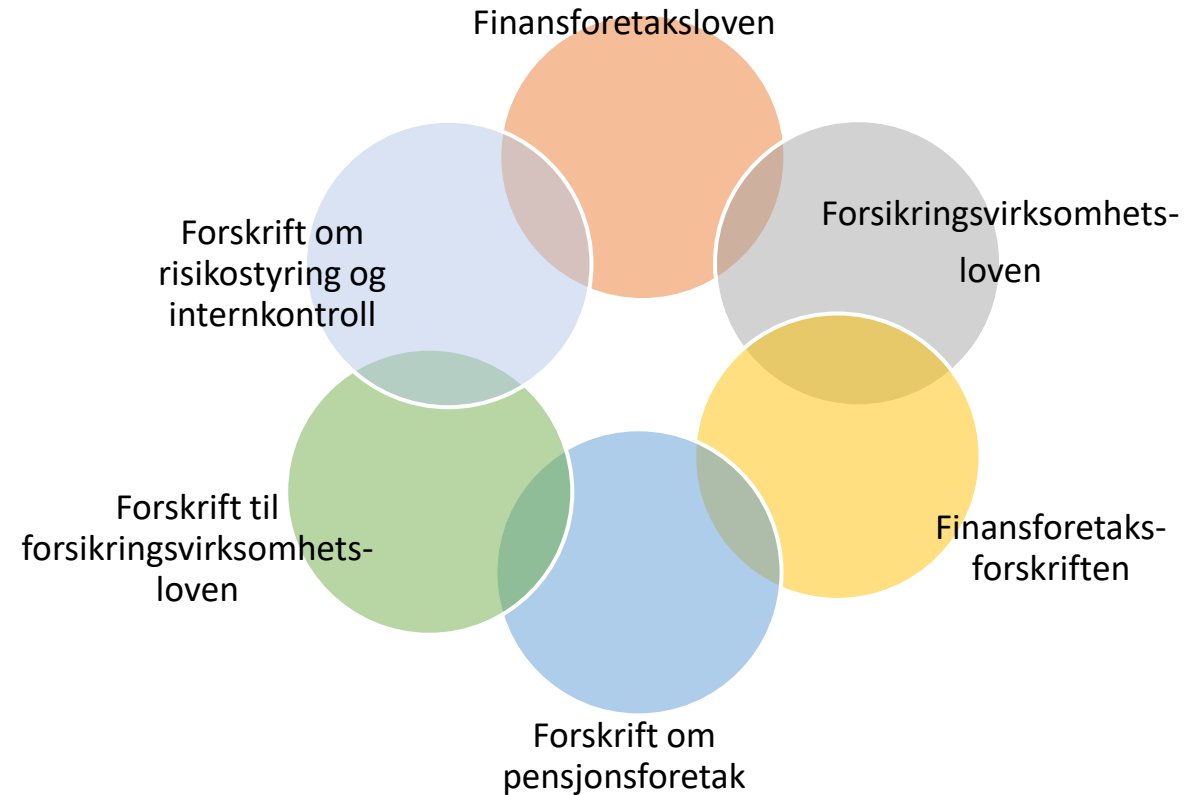
Strategi, risikoappetitt, policyer,
kontroll og informasjon

➤ Alt må formaliseres og dokumenteres. Kan ikke bare “prate” om hva man gjør

Implementering i PKH:

- PKH hadde ved oppstart ingen formelle styringsdokumenter eller rutiner; kun mennesker, PC-er og lokaler
- Vi var kjent med at det ville komme et IORP II-direktiv med detaljerte krav til styringsdokumenter.
- Hvorfor ville regelverket komme: *det skal ikke være noe konkurransevidning mellom pensjonsforetak og livforsikring*
- Derfor tok vi en rask beslutning på å «skru opp» noe som var compliant med pilar II i solvens II regelverket
- Vi fikk noe bistand ifm. utforming av enkelte styringsdokumenter (miljøer med erfaring fra solvens II implementering)
- «Det er ikke bare – bare å være liten».... Regelverket vokser og vokser. De mindre kassene er helt avhengig av gode rådgivningsmiljøer som leverer tjenester.
- **Det er for øvrig mange likheter mellom dagens lovgivning og IORP II direktivet! Overgangen bør derfor ikke være så stor.**
- Se Høringsnotat Direktiv (EU) 2016/2341 om virksomheten til og tilsynet med pensjonsforetak (IORP II) Gjennomføring av IORP II i norsk rett

Gjeldende rett:

Gjeldende rett

- **Forsikringsvirksomhetsloven**
- Forskrift til forsikringsvirksomhetsloven
- Finansforetaksloven
- Finansforetaksforskriften
- Forskrift om pensjonsforetak
- Forskrift om risikostyring og internkontroll

- Informasjonsskrav til medlemmer
- Regler om tilordning av overskudd og bruk av risikoutjevningfond.
- Sammenslåing, deling og opphør av en pensjonskasse
- Rett til å flytte pensjonsordningen og medlemmenes uttalerett
- Krav til god forretningsskikk ved endring av sammensetningen av porteføljer
- System for registrering av hvilke eiendeler som til enhver tid inngår i de ulike porteføljer
- Inneholder regler om interessekonflikter
- Styret i en pensjonskasse skal sørge for forsvarlig organisering av virksomheten
- Pensjonskasser skal ha en aktuar
- Tillater pensjonskasser å utkontraktere
- Fastsetter at medlemmer og pensjonister skal orienteres om pensjonskassens investeringsstrategi dersom resultatet av kapitalforvaltningen er av direkte betydning for omfanget av pensjonsrettighetene.
- Pensjonsforetak skal underrette medlemmer og pensjonister om endringer i regelverket for egen pensjonsordning
- Årlig oppgave til medlemmer med informasjon om nivået på opptjente pensjonsrettigheter eller pensjonskapitalens størrelse.
- Medlemmer og pensjonister etter anmodning skal få tilsendt pensjonskassens årsregnskap med årsberetning.

Gjeldende rett

- Forsikringsvirksomhetsloven
- **Forskrift til forsikringsvirksomhetsloven**
- Finansforetaksloven
- Finansforetaksforskriften
- Forskrift om pensjonsforetak
- Forskrift om risikostyring og internkontroll

- Informasjon om investeringsstrategien skal stilles til rådighet for pensjonsordningens medlemmer og pensjonister etter anmodning.
- I pensjonsordninger der medlemmene bærer investeringsrisikoen, på en tydelig måte gi medlemmene informasjon om at ytelser avhenger av verdi og avkastning på de tilordnede eiendelene. Pensjonsforetaket skal minst halvårlig gi medlemmene opplysninger om verdiutviklingen på medlemmenes investeringsvalgporteføljer.
- Pensjonsmottagere skal ved pensjonering eller når rett til andre ytelser oppstår, motta fyllestgjørende opplysninger fra pensjonsforetaket om de ytelser som vedkommende har rett til, og de utbetalingsmåter det kan velges mellom.

Gjeldende rett

- Forsikringsvirksomhetsloven
- Forskrift til forsikringsvirksomhetsloven
- **Finansforetaksloven** ←
- Finansforetaksforskriften
- Forskrift om pensjonsforetak
- Forskrift om risikostyring og internkontroll

- Finansforetak skal forvalte sine eiendeler på en forsvarlig måte i samsvar med foretakets formål. Foretaket skal legge vekt på forsvarlig likviditet, sikkerhet, risikospredning og inntjening, og tilpasse kapitalforvaltningen til endringer i foretakets risikoeksponering og endringer i risiko knyttet til de ulike virksomhetsområdene. Foretaket skal fastsette **retningslinjer for kapitalforvaltningen** samt rammer og fullmakter for de enkelte enheter og ansattes adgang til å handle for foretaket. Retningslinjene **skal gjennomgå regelmessig**.
- Adgang til å ta opp lån
- Finansforetak skal ha et styre og en daglig leder. Forvaltningen av foretaket hører under **styret**. Daglig leder står for den daglige ledelsen av foretakets virksomhet og skal følge de **retningslinjer** og pålegg som styret har gitt
- Generelle regler om **organiseringen av finansforetak**, herunder krav om at foretaket skal organiseres og drives på en forsvarlig måte, ha **en klar organisasjonsstruktur og ansvarsfordeling samt hensiktsmessige styrings- og kontrollordninger**.
- Jevnlig vurdere om finansforetakets **styrings- og kontrollordninger** er tilpasset risikonivå og omfang av virksomheten
- Styremedlemmer, daglig leder, andre personer i den faktiske ledelsen og personer med nøkkelfunksjoner i finansforetak ha de **nødvendige kvalifikasjoner** og yrkeserfaring til å utøve stillingen eller vervet. Videre må de aktuelle personene ikke være dømt for et straffbart forhold som gir grunn til å anta at vedkommende ikke vil kunne ivareta stillingen eller vervet på forsvarlig måte.
- Foretakene skal også melde fra til Finanstilsynet når personer som skal **egnethetsvurderes**
- Uavhengige kontrollfunksjoner med ansvar for blant annet internrevisjon og risikostyring bare gjelder for pensjonsforetak har en samlet forvaltningskapital på mer enn 10 milliarder kroner
- Regler om **egenvurdering av risiko** og samlet kapitalbehov for finansforetak.
- Generelle regler om utkontraktering for finansforetak

Gjeldende rett

- Forsikringsvirksomhetsloven
- Forskrift til forsikringsvirksomhetsloven
- Finansforetaksloven
- **Finansforetaksforskriften**
- Forskrift om pensjonsforetak
- Forskrift om risikostyring og internkontroll

- Ved søknad om konsesjon skal bare lederen for nøkkelfunksjoner godkjennes av departementet. Foretaket skal sende melding om endringen til Finanstilsynet
- Foretakene skal også melde fra til Finanstilsynet når personer som skal egnethetsvurderes er skiftet ut fordi de ikke lenger oppfyller **egnethetskravene**
- Pensjonsforetak skal fastsette en **godtgjørelsesordning** for hele foretaket som skal bidra til å fremme god styring og kontroll med foretakets risikoer
- I foretak hvor det **ikke** er etablert **internrevisjon** skal styret sørge for at **foretakets revisor gir en årlig bekreftelse til styret om risikostyringen og internkontrollen**

Gjeldende rett

- Forsikringsvirksomhetsloven
- Forskrift til forsikringsvirksomhetsloven
- Finansforetaksloven
- Finansforetaksforskriften
- **Forskrift om pensjonsforetak**
- Forskrift om risikostyring og internkontroll

- Løpende vurdere og påse at kapitalforvaltningen utøves i tråd med kapitalforvaltningsstrategien og øvrige **retningslinjer for forvaltningen**.
- **Plikt til å utarbeide risikoanalyser**: pensjonsforetak jevnlig, og minst ved utgangen av hvert kvartal, skal analysere hvordan uvanlige markedsforhold vil påvirke pensjonsforetakets bufferkapital.
- Pensjonsforetaks adgang til å benytte derivater er særskilt regulert
- Pensjonsforetaks adgang til å ta opp lån
- Pensjonsforetak kan ikke ha investeringer på mer enn 4 prosent av forvaltningskapitalen i et foretak som har pensjonsordning i pensjonsforetaket
- Krav til **uavhengig internrevisjonsfunksjon** for pensjonsforetak som i har en samlet forvaltningskapital på **mer enn 10 milliarder kroner**.
- **Aktuaren plikter** uten opphold å gi melding til daglig leder og styret blant annet dersom minstekravene til forsikringsmessige avsetninger ikke er oppfylt, eller pristariffer og premier ikke er i samsvar med forsikringsvirksomhetsloven
- **Aktuaren har rett til å få tilgang til alle opplysninger** som er nødvendige for utøvelsen av arbeidet

Gjeldende rett

- Forsikringsvirksomhetsloven
- Forskrift til forsikringsvirksomhetsloven
- Finansforetaksloven
- Finansforetaksforskriften
- Forskrift om pensjonsforetak
- **Forskrift om risikostyring og internkontroll**

- Foretaket skal **løpende vurdere hvilke vesentlige risikoer** som er knyttet til virksomheten: Med utgangspunkt i definerte mål og strategier for virksomheten skal det **minst én gang årlig** foretas en gjennomgang av vesentlige risikoer for alle virksomhetsområder.
- Vurderingene etter § 6 annet ledd og § 7 annet ledd **skal dokumenteres.**
- **Internrevisjon:** gjelder foretak med en samlet forvaltningskapital på mer enn 10 milliarder kroner
- Foretakene skal tilpasse risikostyringen og internkontrollen etter arten, omfanget av og kompleksiteten i foretakets virksomhet.
- **Foretaket har ansvar for risikostyring og internkontroll også der deler av virksomheten er utkontraktet.**

Målsettingen fra oppstart har vært å få et så lite gap som mulig.....

PKHs implementering og struktur på styringsdokumenter

Formål:	Dokumenttype:	Fastsettes av:
<u>Nivå 1:</u> Strategiplan, corporate governance, etisk rammeverk osv.	<u>Overordnede mål og strategier:</u> • Overordnet strategi • Budsjett • Mål for bufferkapital • Styreinstruks • Styringsmodell • Fullmaktsmatrise • Etiske retningslinjer • Vedtekter	Styret
<u>Nivå 2:</u> Overordnede holdninger til risikotoleranse og risikoappetitt samt prinsipper for styring og rapportering.	<u>Overordnet risikostyring:</u> • Risikostrategi • Retningslinje for funksjon: ○ Risk- og compliance ○ Intern revisjon ○ (Aktuar)	Styret
<u>Nivå 3:</u> Detaljerte dokumenter som skal veilede i større grad enn overordnede dokumenter. De skal sikre felles forståelse for hva som gjøres, hvem som er ansvarlig og hvordan det skal gjøres.	<u>Policydokumenter:</u> • Kapitalforvaltning (inkl likviditetsstyring) • Eiendomsinvesteringer • Forsikringsrisiko • Utlån • Operasjonell risiko • Kommunikasjon (inkl beredskapsplan) • Godtgjørelse • Utkontraktering • Personopplysninger (GDPR) • IKT • Egnethet	Styret
<u>Nivå 4:</u> Risikovurderinger med handlingsplaner på kjerneprosesser samt overordnet nivå som skal sikre at gjenværende risiko er i tråd med styrets risikoappetitt.	<u>Risikovurderinger:</u> • Strategi • Pensjons- og premieberegningssprosessen inkl forsikringstekniske avsetninger • Kapitalforvaltning • Utlån • Personopplysningsloven (GDPR) • IKT • HR • Finansiell rapportering/regnskap	Ledergruppe
<u>Nivå 5:</u> Beskriver vesentlige prosesser, inkludert roller og ansvar samt hvordan det er etablert god intern kontroll i hver prosess.	<u>Prosessnivå:</u> • Rutiner • Instrukser • Tiltak basert på handlingsplaner/aktivitetsplaner (ligger i dokumentasjon av risikovurderinger)	Ledergruppe

• Internrevisjonen i 2014 og 2019:

Governance, risiko- og kapitalstyring og compliance:
Internrevisjonen vil påse at ledelsens arbeid med å tilpasse seg nye pilar 2-krav er av tilfredsstillende kvalitet og komme med innspill til forbedringer og veiledning underveis i prosessen.

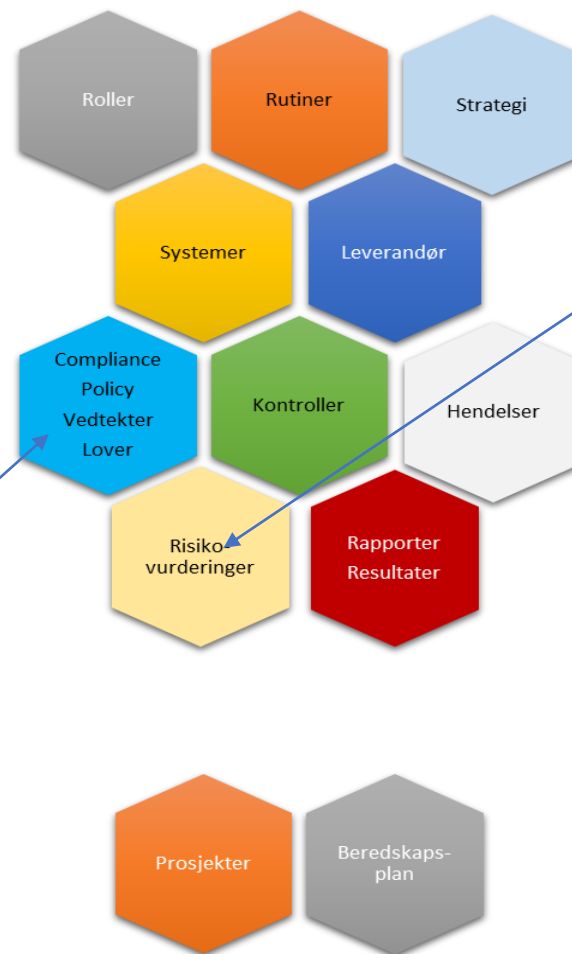
Utestående:

- **OR(S)A – pensjonskassens finansielle stilling på kort- og lang sikt.** Lager en ORA for 2021 som skal revideres av IR første halvår 2022. Vedtas av styret i 3 kvartal?

Mye info finnes allerede i totalrisikoanalyser med ALM (risikostrategi) – risikovurdering av overordnet strategi og øvrige prosesser – adm.direktørs årlige rapportering osv

- Mulig vi bør lage en egen policy for ORA (info ligger nok allerede i flere av styringsdokumentene)
- Pensjonsoppgave må bygges ut til å inneholde informasjon om investeringsprinsipper, avkastning, soliditet, kostnader osv. Prognoser er på plass.
- Egnethet og godtgjørelse hos «nøkkelfunksjoner og tjenesteyter» - sideletter til eksisterende avtaler?:
 - Utøvende aktuar
 - Leverandører av kritiske systemer
 - Hva med leverandør av IKT (drift og sikkerhet)?
- Policy for kapitalforvaltning og one-pager for vurdering av nye investeringer vil få noe mer rundt ESG og klimarisiko. Det er for øvrig en risiko på lik linje med andre risikoer!!

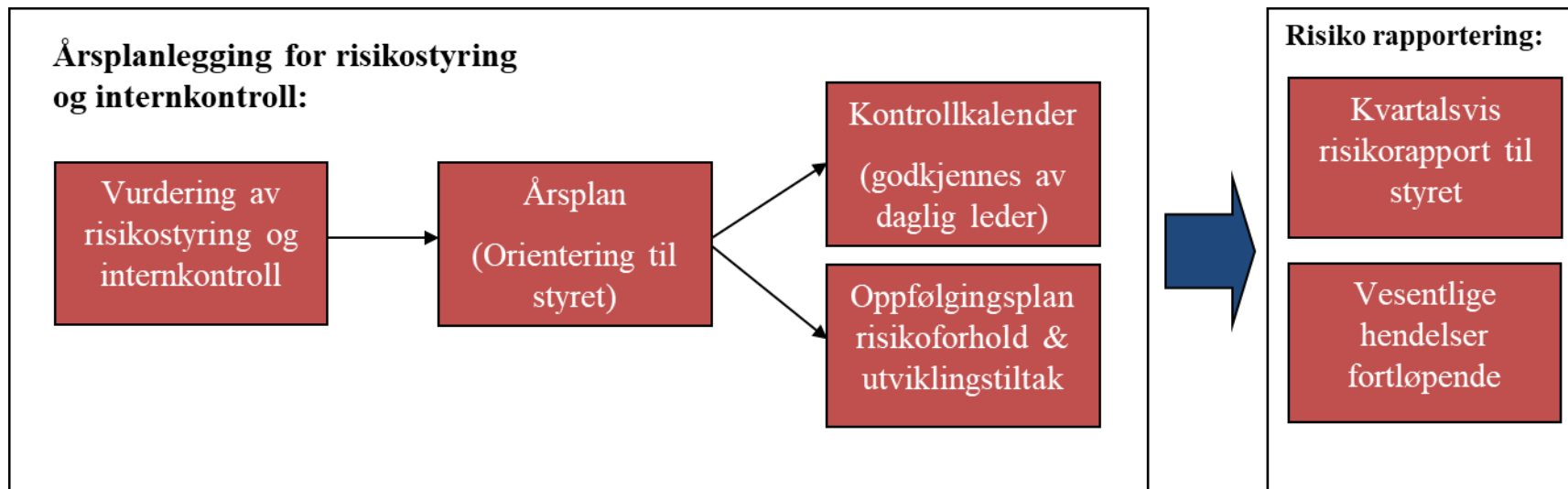
IORP II Journal i PKH

Policy og retningslinjer	Siste oppdatert
Etiske retningslinjer	25.03.2021
Policy for egnethetsvurderinger	25.03.2021
Policy for eiendomsinvesteringer	14.04.2021
Policy for forsikringsrisiko	25.03.2021
Policy for godtgjørelse	09.03.2021
Policy for IKT	12.12.2019
Policy for kapitalforvaltning	21.01.2020
Policy for kommunikasjon	05.06.2020
Policy for operasjonell risiko	25.03.2021
Policy for personopplysninger (GDPR)	15.12.2019
Policy for utkontraktering	25.03.2021
Policy for utlån	25.03.2021
Retningslinje for aktuar	25.03.2021
Retningslinje for risikostyring og internkontroll	25.03.2021
Retningslinje for internrevisjon	24.01.2014

Dokument	sist oppdatert
Rapport fra adm. dir vedrørende risiko og internkontroll	14.12.2020
Risikovurderinger	
Pensjon	01.01.2021
Utlån	01.01.2021
Kapitalforvaltning	01.01.2021
IKT-POL	01.01.2021
Strategi	01.01.2021
Risikobekreftelser	
Pensjon	16.11.2020
Utlån	17.11.2020
Kapitalforvaltning	26.01.2021
IKT-POL	10.12.2020
Strategi	23.11.2020

Årlig orientering til styret om planlagt kontrollopplegg i PKH

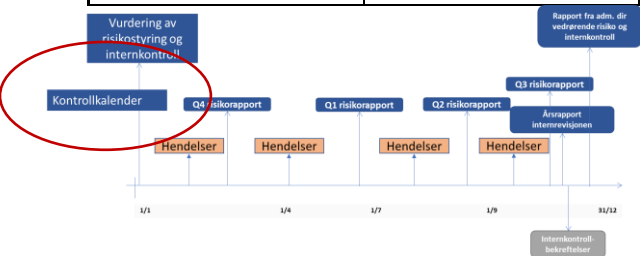

- Styret skal årlig orienteres av CEO om planlagt kontrollarbeid (årsplan) for kommende år. Dette danner grunnlaget for fokusområdene pensjonskassen har i forlengelse av risikovurderinger som er gjort med tilhørende nøkkelkontroller som skal testes.
- Forslag til årsplan utarbeides av CRO/CCO på basis av vurdering av risiko og internkontroll i pensjonskassen. Årsplanen operasjonaliseres deretter videre gjennom en kontrollkalender som godkjennes av CEO.

Kontrollkalender

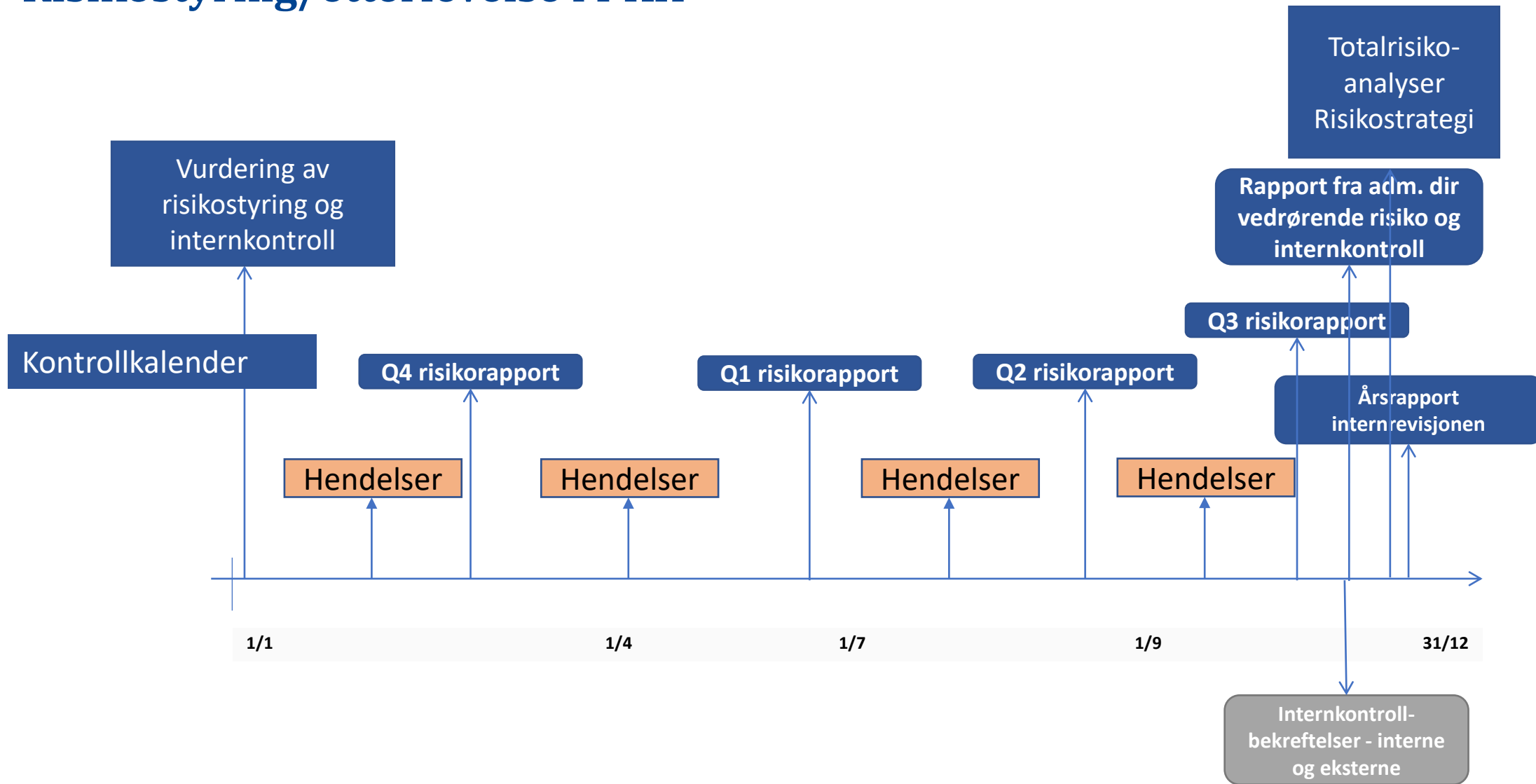
Pensjonsprosessen	Forsikringsteknisk	Utlån til medlemmer	Budsjettanalyse og rapportering	Kapitalforvaltning	Solvenskrav/risikostyring	IKT POL	Organisasjon(Organisering av virksomheten, interne og eksterne ressurser)
Datakvalitet 1:Kvartalsvis bestandkontroll mellom PKH, SP, Kundeportal.	Aktuarrapport inkl. datakvalitet	Kontroll av utbetalinger/innbetalinger på utlånskonto i bank	Premiefakturering	Stikkprøver mellom forvalterrapporter og porteføljestyringssystem	Kontroll av SKD til FT utarbeidet av AFM og L&P	SBP skal årlig rapportere en ISAE 3402 til PKH på kontroller innenfor IKT og POL.	Stillingsinstrukser/ funksjonsbeskrivelser
Datakvalitet 2: Kvartalsvis stikkprøvekontroll av nye pensjonsutbetalinger	Premiekontoføring	Rapportering til styret	Kontroll av PKHs likviditet	Kontrollerer at rammer i policy for kapitalforvaltning og regelverk blir overholdt	Kontroll av solvensskjema	Tilganger til systemer	Medarbeidersamtale
Driftsrapport	Avsetninger		Kontroll Pensjonsutbetalinger	Kontrollere CIOs månedlige rapportering til styret	Kvartalsvis rapport fra CRO/CCO	Ajourføring av behandlingsoversikten	Etterlevelse av forskrift for risikostyring og internkontroll
Ajourhold regelendringer	Resultatanalyse		Refusjoner	Kontroll av regnskap mot porteføljestyringssystem		Etterlevelse av IKT forskriften og personopplysningsloven	Ajourhold regelendringer
Datakavalitet 3: ajourhold herav kontroll utmelding sykepleierne)	Medlemsbevegelser		Analyse av påløpte kostnader mot budsjett	Kvalitet og compliance i forvaltningen		Utvikling digitale løsninger	Kontrakter med eksterne leverandører: SLA, fornyelse,
Pensjonsregulering	Utvikling pensjonsgrunnlaget		Kontroll av PORT rapportering	Nye investeringer			
			Nøkkeltallsrapportering til FT	NBIM eksklusjonsliste			
				Kontroll av forvaltningskostnader ("fees")			

Månedlig	
Kvartalsvis	
Halvårlig	
årlig	

Risikostyring/etterlevelse i PKH

Årlig risikorapportering til styret (ikke helt OR(S)A nivå pt)

Konsekvens	Veldig høy - 5	> 10 MNOK	Compliancebrudd som fører til en rettslig tiltale mot ansatte eller virksomheten	11 10 7 5	6 10	15	20	25	NR	Risikotype	Frekvens	Konsekvens	Risiko		
	Høy - 4	5 - 10 MNOK	Compliancebrudd som fører til en tilsynsreaksjon (bot eller pålegg)	4	2 8 1 4	12	16	20	2	Personvernrisiko/POL/IKT	2	3	6		
	Medium - 3	2,5- 5 MNOK	Compliancebrudd som fører til negativ medieomtale	3	3	6	9	12	15	3	Pemieberegning/Forutsigbarhet for foretakene	2	2	4	
	Lav - 2	1 - 2,5 MNOK	Compliancebrudd interne retningslinjer	2	5	4	6	8	10	4	KPI – pensjonsområdet (rett pensjon til rett tid og god service)	3	4	12	
	Veldig lav - 1	< 1 MNOK		8	9	1	2	3	4	5	5	Risikoresultat (negativt)	2	1	2
Økonomisk effekt			Compliance	Veldig lav	Lav	Medium	Høy	Veldig høy	6	Kapitalforvaltning – forventet avkastning og rentegaranti	2	5	10		
			Frekvens:	Sjeldnere enn en gang hvert 20. år	En gang hvert 20. år til hvert 5. år	En gang hvert 5. år til hvert 2. år	En gang hvert 2. år til årlig	Årlig eller oftere	7	Bufferkapital - soliditet	1	5	5		
			Sannsynlighet (årlig):	< 5 %	5 % - 20 %	20 % - 40 %	40 % - 65%	65 % - 100%	8	Utlån - pant	2	1	2		
				Sannsynlighet/frekvens					9	Utlån - mislighold	2	1	2		
									10	Etterlevelse av lover og regler samt interne retningslinjer	1	5	5		
									11	Kompetanserisiko hos styret	1	5	5		

Takk for oppmerksomheten!

